ΑΠΌΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΊΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 10ης Ιουνίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινή πολιτική στον τομέα του ασύλου και της επικουρικής προστασίας – Οδηγία 2011/95/ΕΕ – Προϋποθέσεις για την παροχή επικουρικής προστασίας – Άρθρο 15, στοιχείο γ΄ – Έννοια της "σοβαρής και προσωπικής απειλής" κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης άσκησης βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης – Εθνική ρύθμιση η οποία απαιτεί την ύπαρξη ενός ελάχιστου αριθμού θυμάτων μεταξύ του άμαχου πληθυσμού (νεκρών και τραυματιών) στην οικεία περιοχή»

Στην υπόθεση C-901/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (διοικητικό εφετείο Βάδης-Βυρτεμβέργης, Γερμανία) με απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Δεκεμβρίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

CF,

DN

κατά

Bundesrepublik Deutschland,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο τμήματος, N. Wahl, F. Biltgen, L. S. Rossi (εισηγήτρια) και J. Passer, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Pikamäe

γραμματέας: D. Dittert, προϊστάμενος μονάδας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 19ης Νοεμβρίου 2020,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– οι CF και DN, εκπροσωπούμενοι από την A. Kazak, Rechtsanwältin,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

– η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J. Möller και R. Kanitz,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την E. de Moustier και τον D. Dubois,

– η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. K. Bulterman και M. Noort,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους J. Tomkin και M. Wasmeier,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Φεβρουαρίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, στοιχείο στ', και του άρθρου 15, στοιχείο γ', της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο δύο ένδικων διαφορών μεταξύ, αφενός, των CF και DN, δύο Αφγανών υπηκόων, και, αφετέρου, της Bundesrepublik Deutschland (Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας), εκπροσωπούμενης από τον Bundesminister des Innern, für Bau und Heimat (Ομοσπονδιακό Υπουργό Εσωτερικών, Στεγάσεως και Εθνικών Θεμάτων, Γερμανία), ο οποίος εκπροσωπείται από τον διευθυντή της Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Μετανάστευσης και Προσφύγων, Γερμανία), με αντικείμενο την απόρριψη από την Bundesrepublik Deutschland των αιτήσεων ασύλου που υπέβαλαν οι CF και DN.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 6, 12, 13 και 33 έως 35 της οδηγίας 2011/95 έχουν ως εξής:

«(6) Στα συμπεράσματα του Τάμπερε επισημαίνεται […] ότι οι κανόνες σχετικά με το καθεστώς πρόσφυγα είναι σκόπιμο να συμπληρώνονται από μέτρα σχετικά με επικουρικές μορφές προστασίας που να χορηγούν το κατάλληλο καθεστώς σε κάθε πρόσωπο που έχει ανάγκη προστασίας.

[…]

(12) Κύριος στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η διασφάλιση, αφενός, ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν κοινά κριτήρια για τον προσδιορισμό των προσώπων που χρήζουν όντως διεθνούς προστασίας και, αφετέρου, ότι τα εν λόγω πρόσωπα έχουν πρόσβαση σε ελάχιστο επίπεδο παροχών σε όλα τα κράτη.

(13) Η προσέγγιση των διατάξεων των σχετικών με την αναγνώριση και το περιεχόμενο του καθεστώτος πρόσφυγα και του καθεστώτος επικουρικής προστασίας θα συμβάλει στον περιορισμό των δευτερογενών μετακινήσεων των αιτούντων διεθνή προστασία μεταξύ κρατών μελών, όταν οι εν λόγω μετακινήσεις οφείλονται αποκλειστικά στις διαφορές μεταξύ των νομικών πλαισίων.

[…]

(33) Είναι επίσης σκόπιμο να θεσπισθούν απαιτήσεις για τον ορισμό και το περιεχόμενο του καθεστώτος επικουρικής προστασίας. Η επικουρική προστασία θα πρέπει να είναι συμπληρωματική και πρόσθετη σε σχέση με το καθεστώς προστασίας των προσφύγων που έχει θεσμοθετηθεί με τη σύμβαση [περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπεγράφη στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951].

(34) Είναι αναγκαίο να θεσπισθούν κοινά κριτήρια βάσει των οποίων θα αποφασίζεται αν οι αιτούντες διεθνή προστασία δικαιούνται ή όχι επικουρικής προστασίας. Τα εν λόγω κριτήρια θα πρέπει να αντλούνται από τις διεθνείς υποχρεώσεις που απορρέουν από νομικές πράξεις περί δικαιωμάτων του ανθρώπου και τις πρακτικές που υφίστανται στα κράτη μέλη.

(35) Οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται εν γένει ο πληθυσμός ή τμήμα του πληθυσμού μιας χώρας δεν συνιστούν συνήθως, αυτοί καθαυτούς, προσωπική απειλή που θα μπορούσε να χαρακτηρισθεί ως σοβαρή βλάβη.»

4 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

α) “διεθνής προστασία”, το καθεστώς πρόσφυγα και το καθεστώς επικουρικής προστασίας, όπως ορίζονται στα στοιχεία ε) και ζ)·

β) “δικαιούχος διεθνούς προστασίας”, πρόσωπο στο οποίο έχει χορηγηθεί καθεστώς πρόσφυγα ή καθεστώς επικουρικής προστασίας, όπως ορίζονται στα στοιχεία ε) και ζ)·

[…]

στ) “πρόσωπο που δικαιούται επικουρική προστασία”, ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, αλλά σε σχέση με τον οποίο υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι, εάν ο ενδιαφερόμενος επιστρέψει στη χώρα της καταγωγής του ή, στην περίπτωση ανιθαγενούς, στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη, όπως ορίζεται στο άρθρο 15, και στον οποίο δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 17 παράγραφοι 1 και 2, και που δεν είναι σε θέση ή, λόγω του κινδύνου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας·

ζ) “καθεστώς επικουρικής προστασίας”, η εκ μέρους κράτους μέλους αναγνώριση υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς ως προσώπου που δικαιούται επικουρική προστασία·

[…]».

5 Το άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Αξιολόγηση των γεγονότων και περιστάσεων», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μπορούν να κρίνουν ότι εναπόκειται στον αιτούντα να υποβάλει το συντομότερο δυνατόν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για την τεκμηρίωση της αίτησης διεθνούς προστασίας. Αποτελεί καθήκον των κρατών μελών να αξιολογούν, σε συνεργασία με τον αιτούντα, τα συναφή στοιχεία της αίτησής του.

[…]

3. Η αξιολόγηση της αίτησης διεθνούς προστασίας θα πρέπει να γίνεται σε εξατομικευμένη βάση και να περιλαμβάνει τη συνεκτίμηση:

α) όλων των συναφών στοιχείων που σχετίζονται με τη χώρα καταγωγής κατά τον χρόνο λήψης απόφασης σχετικά με την αίτηση […]·

β) των συναφών δηλώσεων και εγγράφων που υπέβαλε ο αιτών, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων σχετικά με το εάν ο αιτών έχει ήδη ή ενδέχεται να υποστεί δίωξη ή σοβαρή βλάβη·

γ) της ατομικής κατάστασης και των προσωπικών περιστάσεων του αιτούντος, συμπεριλαμβανομένων παραγόντων όπως το προσωπικό ιστορικό, το φύλο και η ηλικία, ούτως ώστε να εκτιμηθεί εάν, βάσει των προσωπικών περιστάσεων του αιτούντος, οι πράξεις στις οποίες έχει ήδη ή θα μπορούσε να εκτεθεί ισοδυναμούν με δίωξη ή σοβαρή βλάβη·

[…]

4. Το γεγονός ότι ο αιτών έχει ήδη υποστεί δίωξη ή σοβαρή βλάβη ή άμεσες απειλές τέτοιας δίωξης ή βλάβης αποτελεί σοβαρή ένδειξη ότι είναι βάσιμος ο φόβος του αιτούντος ότι θα υποστεί δίωξη ή ότι διατρέχει πραγματικό κίνδυνο σοβαρής βλάβης, εκτός εάν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι για να πιστεύει κανείς ότι η εν λόγω δίωξη ή σοβαρή βλάβη δεν θα επαναληφθεί.

[…]»

6 Το άρθρο 8 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Εγχώρια προστασία», έχει ως εξής:

«1. Στα πλαίσια της αξιολόγησης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν ότι ο αιτών δεν χρήζει διεθνούς προστασίας εάν σε τμήμα της χώρας καταγωγής:

α) δεν υπάρχει βάσιμος φόβος ότι θα υποστεί δίωξη ή ότι διατρέχει πραγματικό κίνδυνο σοβαρής βλάβης, ή

β) έχει πρόσβαση σε προστασία κατά της δίωξης ή της σοβαρής βλάβης, όπως ορίζονται στο άρθρο 7,

και μπορεί νόμιμα και με ασφάλεια να ταξιδέψει και να γίνει δεκτός σε εκείνο το τμήμα της χώρας και μπορεί λογικά να αναμένεται να εγκατασταθεί εκεί.

2. Εξετάζοντας εάν ο αιτών έχει βάσιμο φόβο ότι θα υποστεί δίωξη ή ότι διατρέχει πραγματικό κίνδυνο σοβαρής βλάβης, ή έχει πρόσβαση σε προστασία κατά της δίωξης ή της σοβαρής βλάβης σε τμήμα της χώρας καταγωγής σύμφωνα με την παράγραφο 1, τα κράτη μέλη, κατά τον χρόνο

λήψεως της αποφάσεως επί της αιτήσεως, λαμβάνουν υπόψη τις γενικές περιστάσεις που επικρατούν στο εν λόγω τμήμα της χώρας και τις προσωπικές περιστάσεις του αιτούντος, σύμφωνα με το άρθρο 4. […]»

7 Κατά το άρθρο 15 της οδηγίας 2011/95, με τίτλο «Σοβαρή βλάβη»:

«Η σοβαρή βλάβη συνίσταται σε:

α) θανατική ποινή ή εκτέλεση· ή

β) βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία του αιτούντος στη χώρα καταγωγής του· ή

γ) σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης.»

8 Το άρθρο 18 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Χορήγηση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη χορηγούν καθεστώς επικουρικής προστασίας σε υπηκόους τρίτων χωρών ή σε ανιθαγενείς που πληρούν τις οικείες προϋποθέσεις σύμφωνα με τα κεφάλαια II και V.»

Το γερμανικό δίκαιο

9 Η οδηγία 2011/95 μεταφέρθηκε στο γερμανικό δίκαιο με τον Asylgesetz (νόμο περί ασύλου, BGBl. 2008 I σ. 1798), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (στο εξής: AsylG).

10 Το άρθρο 3e του AsylG, με τίτλο «Εγχώρια προστασία», καθορίζει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ύπαρξη εναλλακτικής δυνατότητας εγχώριας προστασίας και προβλέπει τα ακόλουθα:

«(1) Το καθεστώς πρόσφυγα δεν αναγνωρίζεται σε αλλοδαπό, εάν

1. σε τμήμα της χώρας καταγωγής του δεν έχει βάσιμο φόβο διώξεως ή έχει πρόσβαση σε προστασία κατά της διώξεως σύμφωνα με το άρθρο 3d και

2. μπορεί νόμιμα και με ασφάλεια να ταξιδεύσει και να γίνει δεκτός σε εκείνο το τμήμα της χώρας και μπορεί λογικά να αναμένεται η εγκατάστασή του σε αυτό.

(2) Κατά την εξέταση του ζητήματος αν ένα τμήμα της χώρας καταγωγής πληροί τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως επί της αιτήσεως, οι γενικές περιστάσεις που επικρατούν στο εν λόγω τμήμα της χώρας και οι προσωπικές περιστάσεις του αλλοδαπού σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να λαμβάνονται ακριβείς και επικαιροποιημένες πληροφορίες από σχετικές πηγές, όπως είναι η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες ή η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο.»

11 Το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 3, του AsylG καθορίζει, μεταφέροντας στο εσωτερικό δίκαιο τα άρθρα 2 και 15 της οδηγίας 2011/95, τις προϋποθέσεις χορήγησης της επικουρικής προστασίας ως εξής:

«(1) Ο αλλοδαπός δικαιούται επικουρική προστασία εφόσον υπάρχουν, ως προς αυτόν, ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι κινδυνεύει να υποστεί σοβαρή βλάβη στη χώρα καταγωγής του. Η σοβαρή βλάβη συνίσταται σε:

1. θανατική ποινή ή εκτέλεση,

2. βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, ή

3. σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης.

[…]

(3) Τα άρθρα 3c έως 3e εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν. Η δίωξη, η προστασία κατά της διώξεως και ο βάσιμος φόβος διώξεως αντικαθίστανται αντιστοίχως από τον κίνδυνο σοβαρής βλάβης, την προστασία κατά της σοβαρής βλάβης και τον πραγματικό κίνδυνο σοβαρής βλάβης· το καθεστώς του πρόσφυγα αντικαθίσταται από το καθεστώς επικουρικής προστασίας.»

Τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

12 Οι CF και DN είναι δύο Αφγανοί πολίτες, προερχόμενοι από την επαρχία Nangarhar. Η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Μετανάστευσης και Προσφύγων απέρριψε τις αιτήσεις ασύλου που υπέβαλαν. Οι προσφυγές που άσκησαν οι ενδιαφερόμενοι ενώπιον των διοικητικών πρωτοδικείων της Καρλσρούης και του Φράιμπουργκ (Γερμανία) δεν ευδοκίμησαν.

13 Οι CF και DN άσκησαν έφεση ενώπιον του Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (διοικητικού εφετείου Βάδης-Βυρτεμβέργης, Γερμανία) ζητώντας να τους χορηγηθεί επικουρική προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 4 του AsylG.

14 Στο πλαίσιο αυτό, το εν λόγω δικαστήριο ζητεί διευκρινίσεις ως προς τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμόζονται για τη χορήγηση επικουρικής προστασίας σε περιπτώσεις σοβαρής και προσωπικής απειλής κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω «αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις ένοπλης σύρραξης», κατά την έννοια του άρθρου 15, στοιχείο γ', σε συνδυασμό με το άρθρο 2, στοιχείο στ', της οδηγίας 2011/95.

15 Συγκεκριμένα, παρά τις διευκρινίσεις που παρέσχε με την απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, σκέψη 35), το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη αποφανθεί επί των κριτηρίων που πρέπει να εφαρμόζονται για τον καθορισμό του επιπέδου βίας το οποίο απαιτείται προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη σοβαρής και προσωπικής απειλής λόγω αδιάκριτης άσκησης βίας σε καταστάσεις ένοπλης σύρραξης. Επιπλέον, η νομολογία των λοιπών δικαστηρίων επί του θέματος δεν είναι ομοιόμορφη. Ενώ ενίοτε πραγματοποιείται σφαιρική εκτίμηση βάσει όλων των περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης, άλλες προσεγγίσεις στηρίζονται σε ανάλυση βασιζόμενη κυρίως στον αριθμό των θυμάτων μεταξύ του άμαχου πληθυσμού.

16 Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, για τη διαπίστωση της συνδρομής σοβαρής και προσωπικής απειλής κατά προσώπου που δεν θίγεται ειδικώς λόγω των χαρακτηριστικών της προσωπικής του κατάστασης, η νομολογία του Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου, Γερμανία) σχετικά με το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρώτη και δεύτερη περίοδος, σημείο 3, του AsylG, το οποίο μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, στοιχείο στ′, της οδηγίας αυτής, αποκλίνει αισθητά από τη νομολογία η οποία στηρίζεται σε σφαιρική εκτίμηση των ειδικών περιστάσεων κάθε περίπτωσης και την οποία εφαρμόζουν τα δικαστήρια άλλων κρατών μελών και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

17 Κατά το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο), η διαπίστωση σοβαρής και προσωπικής απειλής προϋποθέτει κατ' ανάγκην την ποσοτική αξιολόγηση του «κινδύνου θανάτου και τραυματισμού», ο οποίος εκφράζεται ως ο λόγος του αριθμού των θυμάτων στην οικεία περιοχή προς τον συνολικό αριθμό των ατόμων που αποτελούν τον πληθυσμό της περιοχής αυτής, το δε αποτέλεσμα που προκύπτει πρέπει υποχρεωτικά να ανέρχεται σε ένα ορισμένο ελάχιστο επίπεδο. Εάν τούτο δεν συμβαίνει, ουδεμία πρόσθετη αξιολόγηση της έντασης του κινδύνου απαιτείται, ενώ ακόμη και ενδεχόμενη σφαιρική εκτίμηση των ειδικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης δεν είναι δυνατόν να οδηγήσει σε διαπίστωση περί σοβαρής και προσωπικής απειλής.

18 Όσον αφορά την κατάσταση των CF και DN, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι δεν σχημάτισε την πεποίθηση ότι αυτοί θίγονται ειδικώς, λόγω της προσωπικής τους κατάστασης, από τη βία που επικρατεί στην επαρχία Nangarhar. Ωστόσο, λαμβανομένης υπόψη της γενικής κατάστασης όσον αφορά την ασφάλεια στην επαρχία αυτή, ιδίως δε του γεγονότος ότι, αφενός, η περιοχή αποτελεί πεδίο συγκρούσεων μεταξύ διαφόρων άκρως κατακερματισμένων μερών που εμπλέκονται στη σύρραξη (συμπεριλαμβανομένων τρομοκρατικών ομάδων) και που συνδέονται στενά με τον άμαχο πληθυσμό και του γεγονότος ότι, αφετέρου, κανένα μέρος δεν είναι σε θέση να ελέγξει αποτελεσματικά την περιοχή ή να προστατεύσει τον άμαχο πληθυσμό, ο οποίος είναι θύμα των ανταρτών και των κυβερνητικών δυνάμεων, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι οι CF και DN, εάν τυχόν επιστρέψουν στην περιοχή αυτή, θα αντιμετωπίσουν, λόγω της παρουσίας τους και μόνον, πραγματικό κίνδυνο να εκτεθούν σε σοβαρή και προσωπική απειλή λόγω της αδιάκριτης άσκησης βίας που οφείλεται στη σύρραξη. Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη του ιδιαίτερα ευάλωτου προφίλ τους, εάν οι CF και DN επιστρέψουν στο Αφγανιστάν, δεν θα διαθέτουν, επίσης, αποδεκτή εναλλακτική δυνατότητα εύρεσης καταφυγίου στο εσωτερικό της χώρας, δεδομένου ότι δεν θα είναι, γενικώς, εύλογο να εγκατασταθούν σε άλλους πιθανούς τόπους (όπως είναι η Καμπούλ, η Χεράτ και το Mazar-e Sharif).

19 Επομένως, κατά το αιτούν δικαστήριο, εάν γίνει σφαιρική εκτίμηση λαμβάνουσα υπόψη και άλλες περιστάσεις που συνεπάγονται κινδύνους, το επίπεδο βίας που επικρατεί επί του παρόντος στην επαρχία Nangarhar πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι τόσο υψηλό ώστε οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης, οι οποίοι δεν έχουν πρόσβαση σε εγχώρια προστασία, θα απειλούνταν σοβαρά λόγω της παρουσίας τους και μόνον στην περιοχή αυτή. Αντιθέτως, εάν η διαπίστωση της ύπαρξης σοβαρής και προσωπικής απειλής εξαρτάται κυρίως από τον αριθμό των θυμάτων μεταξύ του άμαχου πληθυσμού, οι αιτήσεις των προσφευγόντων της κύριας δίκης για την παροχή επικουρικής προστασίας πρέπει να απορριφθούν.

20 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (διοικητικό εφετείο Βάδης-Βυρτεμβέργης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αντιτίθενται τα άρθρα 15, στοιχείο γ′, και 2, στοιχείο στ′, της οδηγίας 2011/95 στην ερμηνεία και την εφαρμογή διατάξεως του εθνικού δικαίου κατά την οποία σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις ένοπλης συρράξεως (υπό την έννοια ότι ο άμαχος, λόγω της παρουσίας του και μόνο στην οικεία περιοχή, διατρέχει πραγματικό κίνδυνο να εκτεθεί σε τέτοια απειλή), στις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες η απειλή δεν αφορά ειδικώς το πρόσωπο αυτό λόγω περιστάσεων σχετικών με την προσωπική του κατάσταση, μπορεί να συντρέχει μόνο αν έχει ήδη διαπιστωθεί η ύπαρξη ελάχιστου αριθμού αμάχων θυμάτων (νεκρών και τραυματιών);

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: πρέπει, κατά την εκτίμηση περί της υπάρξεως απειλής υπό την ανωτέρω έννοια, να λαμβάνονται πλήρως υπόψη όλες οι περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως; Εάν όχι, ποιες άλλες απαιτήσεις θέτει το δίκαιο της Ένωσης σε σχέση με την εκτίμηση αυτή;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

21 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην ερμηνεία εθνικής ρύθμισης κατά την οποία, σε περίπτωση που ένας άμαχος δεν θίγεται ειδικώς λόγω των χαρακτηριστικών της προσωπικής του κατάστασης, η διαπίστωση της ύπαρξης σοβαρής και προσωπικής απειλής κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας του αμάχου λόγω «αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις ένοπλης σύρραξης», κατά την έννοια της ως άνω διάταξης, προϋποθέτει ότι ο λόγος του αριθμού των θυμάτων στην οικεία περιοχή προς τον συνολικό αριθμό των ατόμων που αποτελούν τον πληθυσμό της περιοχής αυτής ανέρχεται σε ένα συγκεκριμένο ελάχιστο όριο.

22 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει να υπομνησθεί ότι η οδηγία 2011/95, μια από τις νομικές βάσεις της οποίας είναι το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ, αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην καθιέρωση ενιαίου συστήματος επικουρικής προστασίας. Συναφώς, από την αιτιολογική σκέψη 12 της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι ένας από τους κύριους σκοπούς της οδηγίας είναι να διασφαλιστεί ότι όλα τα κράτη μέλη εφαρμόζουν κοινά κριτήρια για τον προσδιορισμό των προσώπων που χρήζουν όντως διεθνούς προστασίας (βλ. απόφαση της 23ης Μαΐου 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

23 Συναφώς, από το άρθρο 18 της οδηγίας 2011/95, σε συνδυασμό με τον ορισμό του όρου «πρόσωπο που δικαιούται επικουρική προστασία», ο οποίος περιέχεται στο άρθρο 2, στοιχείο στ′, της οδηγίας, και του όρου «καθεστώς επικουρικής προστασίας», ο οποίος περιέχεται στο άρθρο 2, στοιχείο ζ′, προκύπτει ότι το καθεστώς επικουρικής προστασίας που προβλέπεται στην οδηγία αυτή πρέπει, καταρχήν, να χορηγείται σε κάθε υπήκοο τρίτης χώρας ή ανιθαγενή που διατρέχει, σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής του ή στη χώρα της συνήθους διαμονής του, πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη κατά την έννοια του άρθρου 15 της εν λόγω οδηγίας (πρβλ. απόφαση της 23ης Μαΐου 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

24 Υπενθυμίζεται επίσης ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 16 των προτάσεών του, η οδηγία 2011/95 κατήργησε και αντικατέστησε, από τις 21 Δεκεμβρίου 2013, την οδηγία 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (ΕΕ 2004, L 304, σ. 12), και ότι η εν λόγω αλλαγή νομοθετημάτων δεν επέφερε καμία τροποποίηση στο νομικό καθεστώς της χορήγησης επικουρικής προστασίας ούτε όσον αφορά την αρίθμηση των σχετικών διατάξεων. Επομένως, το γράμμα του άρθρου 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95 είναι πανομοιότυπο με το γράμμα του άρθρου 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2004/83 και, ως εκ τούτου, η νομολογία σχετικά με τη δεύτερη αυτή διάταξη είναι κρίσιμη για την ερμηνεία της πρώτης [πρβλ. απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2021, Bundesrepublik Deutschland (Καθεστώς πρόσφυγα ενός ανιθαγενούς παλαιστινιακής καταγωγής), C-507/19, EU:C:2021:3, σκέψη 37].

25 Το άρθρο 15 της οδηγίας 2011/95 προβλέπει τρεις μορφές «σοβαρής βλάβης» των οποίων η ύπαρξη μπορεί να συνεπάγεται, για το πρόσωπο που τις υφίσταται, τη χορήγηση επικουρικής προστασίας. Όσον αφορά τους λόγους που μνημονεύονται στο στοιχείο α′, δηλαδή τη «θανατική ποινή ή εκτέλεση», και στο στοιχείο β′, δηλαδή τον κίνδυνο «βασανιστηρίων ή απάνθρωπης μεταχείρισης», οι εν λόγω μορφές «σοβαρής βλάβης» χαρακτηρίζουν περιπτώσεις στις οποίες ο αιτών επικουρική προστασία διατρέχει ειδικώς τον κίνδυνο βλάβης συγκεκριμένης μορφής (απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2009, Elgafaji, C-465/07, EU:C:2009:94, σκέψη 32).

26 Αντιθέτως, όπως έχει διευκρινίσει το Δικαστήριο, η κατά το άρθρο 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας αυτής βλάβη, η οποία συνίσταται σε «σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας» του αιτούντος, αναφέρεται σε κίνδυνο βλάβης «γενικότερο» από εκείνους που διαλαμβάνονται στα στοιχεία α′ και β′ του ίδιου άρθρου. Επομένως, η βλάβη αυτή αφορά, ευρύτερα, «απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας» αμάχου και όχι συγκεκριμένες πράξεις βίας. Επιπλέον, η εν λόγω απειλή είναι συμφυής με μια γενική κατάσταση ένοπλης σύρραξης που οδηγεί σε «αδιάκριτη άσκηση βίας», πράγμα το οποίο σημαίνει ότι η βία αυτή μπορεί να επεκταθεί σε άτομα ανεξαρτήτως των προσωπικών περιστάσεών τους (απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2009, Elgafaji, C-465/07, EU:C:2009:94, σκέψεις 33 και 34).

27 Με άλλα λόγια, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 20 των προτάσεών του, η διαπίστωση της ύπαρξης «σοβαρής και προσωπικής απειλής», κατά την έννοια του άρθρου 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95, δεν προϋποθέτει ότι ο αιτών επικουρική προστασία αποδεικνύει ότι θίγεται ειδικώς λόγω των χαρακτηριστικών της προσωπικής του κατάστασης.

28 Πράγματι, στο πλαίσιο αυτό, ο όρος «προσωπική» πρέπει να νοείται ως χαρακτηρίζων βλάβη προξενούμενη σε αμάχους, ανεξαρτήτως της ταυτότητάς τους, όταν ο βαθμός της αδιακρίτως ασκούμενης βίας που χαρακτηρίζει την υπό εξέλιξη ένοπλη σύρραξη και λαμβάνεται υπόψη από τις αρμόδιες εθνικές αρχές οι οποίες επιλαμβάνονται των αιτήσεων επικουρικής προστασίας ή από τα δικαστήρια κράτους μέλους ενώπιον των οποίων προσβάλλεται απόφαση περί απόρριψης τέτοιας αίτησης είναι τόσο υψηλός, ώστε υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να εκτιμάται ότι ο άμαχος ο οποίος θα επιστρέψει στην οικεία χώρα ή, ενδεχομένως, περιοχή θα αντιμετωπίσει, λόγω της παρουσίας του και μόνον στο έδαφος αυτής της χώρας ή περιοχής, πραγματικό κίνδυνο να εκτεθεί σε σοβαρή απειλή κατά το άρθρο 15, στοιχείο γ′, της ως άνω οδηγίας (απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2009, Elgafaji, C-465/07, EU:C:2009:94, σκέψη 35).

29 Εν προκειμένω, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 18 της παρούσας απόφασης, το αιτούν δικαστήριο δεν σχημάτισε την πεποίθηση ότι οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης θίγονται ειδικώς, λόγω της προσωπικής τους κατάστασης, από τη βία που επικρατεί στην επαρχία Nangarhar. Αντιθέτως,

εκτιμά ότι, λαμβανομένης υπόψη της γενικής κατάστασης όσον αφορά την ασφάλεια στην επαρχία αυτή, οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης, εάν επιστρέψουν εκεί, θα αντιμετωπίσουν, λόγω της παρουσίας τους και μόνον, πραγματικό κίνδυνο να εκτεθούν σε σοβαρή και προσωπική απειλή λόγω της αδιάκριτης άσκησης βίας που οφείλεται στη σύρραξη.

30 Ωστόσο, όπως επίσης υπομνήσθηκε στη σκέψη 17 της παρούσας απόφασης, δυνάμει της νομολογίας του Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου), η διαπίστωση τέτοιας σοβαρής και προσωπικής απειλής προϋποθέτει κατ' ανάγκην μια ποσοτική αξιολόγηση του «κινδύνου θανάτου και τραυματισμού», ο οποίος εκφράζεται ως ο λόγος του αριθμού των θυμάτων στην οικεία περιοχή προς τον συνολικό αριθμό των ατόμων που αποτελούν τον πληθυσμό της περιοχής αυτής, λόγος ο οποίος πρέπει υποχρεωτικά να ανέρχεται σε ένα ορισμένο ελάχιστο επίπεδο. Εάν δεν ανέρχεται στο ελάχιστο αυτό επίπεδο, δεν πραγματοποιείται σφαιρική εκτίμηση των ειδικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης.

31 Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό, αφενός, ότι το κριτήριο που εφαρμόζει το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο), κατά το οποίο η διαπίστωση της ύπαρξης «σοβαρής και προσωπικής απειλής», κατά την έννοια του άρθρου 15, στοιχείο γ', της οδηγίας 2011/95, προϋποθέτει ότι ο αριθμός των ήδη διαπιστωθέντων θυμάτων, σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στην οικεία περιοχή, ανέρχεται σε ένα συγκεκριμένο ελάχιστο όριο, μπορεί, βεβαίως, να θεωρηθεί κρίσιμο για τη διαπίστωση της ύπαρξης τέτοιας απειλής.

32 Πράγματι, εάν το ποσοστό των διαπιστωθέντων θυμάτων των πράξεων βίας που διαπράττουν τα αντιμαχόμενα μέρη κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας των αμάχων στην οικεία περιοχή είναι υψηλό σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των αμάχων που ζουν στην περιοχή αυτή, τούτο μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι, στο μέλλον, ενδέχεται να υπάρξουν και άλλα θύματα μεταξύ των αμάχων στην εν λόγω περιοχή. Επομένως, μια τέτοια διαπίστωση θα καθιστούσε δυνατό να αποδειχθεί ότι υφίσταται σοβαρή απειλή κατά το άρθρο 15, στοιχείο γ', της οδηγίας 2011/95.

33 Εντούτοις, πρέπει να επισημανθεί, αφετέρου, ότι η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να αποτελέσει το μόνο καθοριστικό κριτήριο προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη «σοβαρής και προσωπικής απειλής», κατά την έννοια του άρθρου 15, στοιχείο γ', της οδηγίας 2011/95. Ειδικότερα, η απουσία τέτοιας διαπίστωσης δεν αρκεί, αυτή καθεαυτήν, ώστε να αποκλείεται συστηματικά και υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις η ύπαρξη κινδύνου τέτοιας απειλής, κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης, και, ως εκ τούτου, να επέρχεται αυτομάτως και άνευ εξαιρέσεων ο αποκλεισμός από την επικουρική προστασία.

34 Πράγματι, μια τέτοια προσέγγιση θα προσέκρουε, πρώτον, στους σκοπούς της οδηγίας 2011/95, οι οποίοι συνίστανται στην παροχή επικουρικής προστασίας σε κάθε πρόσωπο που χρήζει τέτοιας προστασίας. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 6 και 12 της οδηγίας αυτής, κύριος σκοπός της είναι, μεταξύ άλλων, να διασφαλιστεί ότι όλα τα κράτη μέλη εφαρμόζουν κοινά κριτήρια για τον προσδιορισμό των προσώπων που χρήζουν πράγματι διεθνούς προστασίας, χορηγώντας τους το κατάλληλο καθεστώς.

35 Η συστηματική εφαρμογή, όμως, από τις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους ενός ποσοτικού μόνον κριτηρίου –του οποίου η αξιοπιστία μπορεί να είναι αμφίβολη λαμβανομένης υπόψη της συγκεκριμένης δυσκολίας ως προς τον εντοπισμό αντικειμενικών και ανεξάρτητων πηγών πληροφορήσεως κοντά στις περιοχές της ένοπλης σύρραξης–, όπως είναι το κριτήριο του ελάχιστου αριθμού των θυμάτων μεταξύ των αμάχων (τραυματιών ή θανόντων), προκειμένου να

αρνηθούν τη χορήγηση επικουρικής προστασίας, ενδέχεται να οδηγήσει τις εθνικές αρχές σε άρνηση χορήγησης διεθνούς προστασίας κατά παράβαση της υποχρέωσης των κρατών μελών να προσδιορίζουν τα πρόσωπα που χρήζουν πράγματι τέτοιας επικουρικής προστασίας.

36 Δεύτερον, μια τέτοια ερμηνεία θα ήταν ικανή να παρακινήσει τους αιτούντες διεθνή προστασία να μεταβούν στα κράτη μέλη τα οποία δεν εφαρμόζουν το κριτήριο ενός συγκεκριμένου ελάχιστου ορίου ήδη διαπιστωθέντων θυμάτων ή τα οποία προβλέπουν συναφώς χαμηλότερο ελάχιστο όριο, πράγμα που θα μπορούσε να ενθαρρύνει την πρακτική του forum shopping με σκοπό την καταστρατήγηση των κανόνων της οδηγίας 2011/95. Υπενθυμίζεται όμως ότι, κατά την αιτιολογική σκέψη 13 της οδηγίας αυτής, η προσέγγιση των διατάξεων των σχετικών με την αναγνώριση και το περιεχόμενο του καθεστώτος πρόσφυγα και του καθεστώτος επικουρικής προστασίας θα συμβάλει, μεταξύ άλλων, στον «περιορισμό των δευτερογενών μετακινήσεων των αιτούντων διεθνή προστασία μεταξύ κρατών μελών», όταν οι εν λόγω μετακινήσεις οφείλονται αποκλειστικά στις διαφορές μεταξύ των νομικών πλαισίων των κρατών μελών.

37 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην ερμηνεία εθνικής ρύθμισης κατά την οποία, σε περίπτωση που ένας άμαχος δεν θίγεται ειδικώς λόγω των χαρακτηριστικών της προσωπικής του κατάστασης, η διαπίστωση της ύπαρξης σοβαρής και προσωπικής απειλής κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας του συγκεκριμένου αμάχου λόγω «αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις ένοπλης σύρραξης», κατά την έννοια της ως άνω διάταξης, προϋποθέτει ότι ο λόγος του αριθμού των θυμάτων στην οικεία περιοχή προς τον συνολικό αριθμό των ατόμων που αποτελούν τον πληθυσμό της περιοχής αυτής ανέρχεται σε ένα συγκεκριμένο ελάχιστο όριο.

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

38 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95 έχει την έννοια ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί αν υφίσταται «σοβαρή και προσωπική απειλή» κατά την εν λόγω διάταξη, απαιτείται να λαμβάνονται υπόψη σφαιρικά όλες οι περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης και, αν όχι, ποιες άλλες απαιτήσεις πρέπει να πληρούνται προς τούτο.

39 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, επιβάλλεται προκαταρκτικώς η διαπίστωση ότι, όπως επισήμανε κατ’ ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 56 των προτάσεών του, η κατά το άρθρο 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95 έννοια της «σοβαρής και προσωπικής απειλής» κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας του αιτούντος επικουρική προστασία πρέπει να ερμηνευθεί ευρέως.

40 Επομένως, προκειμένου να διαπιστωθεί αν υφίσταται «σοβαρή και προσωπική απειλή», κατά την έννοια του άρθρου 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95, απαιτείται να ληφθούν υπόψη σφαιρικά όλες οι σχετικές περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης, ιδίως δε εκείνες που χαρακτηρίζουν την κατάσταση στη χώρα καταγωγής του αιτούντος.

41 Πράγματι, όσον αφορά την αίτηση διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται δυνάμει του άρθρου 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95, ακόμη και αν στην αίτηση αυτή δεν γίνεται επίκληση των χαρακτηριστικών της κατάστασης του αιτούντος, από το άρθρο 4, παράγραφος 3, της οδηγίας προκύπτει η υποχρέωση εξατομικευμένης αξιολόγησης μιας τέτοιας αίτησης για τους σκοπούς της οποίας επιβάλλεται η συνεκτίμηση μιας ολόκληρης σειράς στοιχείων.

42 Στα στοιχεία αυτά περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας, «όλ[α] τ[α] συναφ[ή] στοιχεί[α] που σχετίζονται με τη χώρα καταγωγής κατά τον χρόνο λήψης απόφασης σχετικά με την αίτηση».

43 Ειδικότερα, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 56 και 59 των προτάσεών του, μπορούν επίσης να συνεκτιμηθούν, μεταξύ άλλων, η ένταση των ενόπλων συγκρούσεων, το επίπεδο οργάνωσης των εμπλεκομένων ενόπλων δυνάμεων και η διάρκεια της σύρραξης ως στοιχεία λαμβανόμενα υπόψη κατά την εκτίμηση του πραγματικού κινδύνου σοβαρής βλάβης, κατά την έννοια του άρθρου 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95 (πρβλ. απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2014, Diakité, C-285/12, EU:C:2014:39, σκέψη 35), καθώς και άλλα στοιχεία όπως η γεωγραφική έκταση της κατάστασης αδιάκριτης άσκησης βίας, ο πραγματικός προορισμός του αιτούντος σε περίπτωση επιστροφής στην οικεία χώρα ή περιοχή και οι τυχόν εκ προθέσεως επιθέσεις κατά αμάχων εκ μέρους των εμπόλεμων μερών.

44 Επομένως, η συστηματική εφαρμογή από τις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους ενός κριτηρίου όπως είναι ο ελάχιστος αριθμός θυμάτων μεταξύ των αμάχων (τραυματιών ή θανόντων), προκειμένου να καθοριστεί ο βαθμός έντασης μιας ένοπλης σύρραξης, χωρίς να εξετάζεται το σύνολο των σχετικών περιστάσεων που χαρακτηρίζουν την κατάσταση στη χώρα καταγωγής του αιτούντος επικουρική προστασία, αντιβαίνει στις διατάξεις της οδηγίας 2011/95, καθόσον ενδέχεται να οδηγήσει τις ως άνω αρχές σε άρνηση χορήγησης της προστασίας αυτής κατά παράβαση της υποχρέωσης των κρατών μελών να προσδιορίζουν τα πρόσωπα που χρήζουν πράγματι τέτοιας προστασίας.

45 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95 έχει την έννοια ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί αν υφίσταται «σοβαρή και προσωπική απειλή» κατά την εν λόγω διάταξη, απαιτείται η σφαιρική συνεκτίμηση όλων των περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης, ιδίως δε εκείνων που χαρακτηρίζουν την κατάσταση στη χώρα καταγωγής του αιτούντος.

Επί των δικαστικών εξόδων

46 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην ερμηνεία εθνικής ρύθμισης κατά την οποία, σε περίπτωση που ένας άμαχος δεν θίγεται ειδικώς λόγω των χαρακτηριστικών της προσωπικής του κατάστασης, η διαπίστωση της ύπαρξης σοβαρής και προσωπικής απειλής κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας του συγκεκριμένου αμάχου λόγω «αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις ένοπλης σύρραξης», κατά την έννοια της ως άνω**

διάταξης, προϋποθέτει ότι ο λόγος του αριθμού των θυμάτων στην οικεία περιοχή προς τον συνολικό αριθμό των ατόμων που αποτελούν τον πληθυσμό της περιοχής αυτής ανέρχεται σε ένα συγκεκριμένο ελάχιστο όριο.

2) **Το άρθρο 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2011/95 έχει την έννοια ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί αν υφίσταται «σοβαρή και προσωπική απειλή» κατά την εν λόγω διάταξη, απαιτείται η σφαιρική συνεκτίμηση όλων των περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης, ιδίως δε εκείνων που χαρακτηρίζουν την κατάσταση στη χώρα καταγωγής του αιτούντος.**

(υπογραφές)